

Ocak 2021

Dünya Buğday Verileri (bin ton)

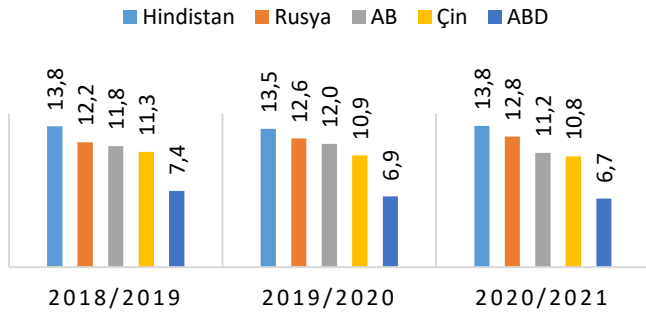
	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹	2020/21 ²	Değişim (%) ³
Alan (bin ha)	222.383	218.484	215.451	217.015	222.719	2,6
Verim (ton/ha)	3,40	3,49	3,39	3,52	3,47	-1,4
Üretim	756.500	762.789	730.896	764.495	766.028	0,2
Tüketim	734.240	740.334	732.202	741.786	753.326	1,6
Yılsonu Stokları	266.979	287.966	284.111	300.624	316.504	5,3
İthalat	179.905	181.312	171.124	185.261	189.191	2,1
İhracat	183.639	182.780	173.673	191.457	193.648	1,1
İhracat fiyatı (\$/ton) ⁴	228	211	241	219	238	8,7

Kaynak: USDA (05.01.2021), ^{1/} Tahmin, ^{2/} Projeksiyon, ^{3/} Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir. ^{4/} FAO HRW (Hard Red Winter) ortalama ihrac fiyatlarıdır.

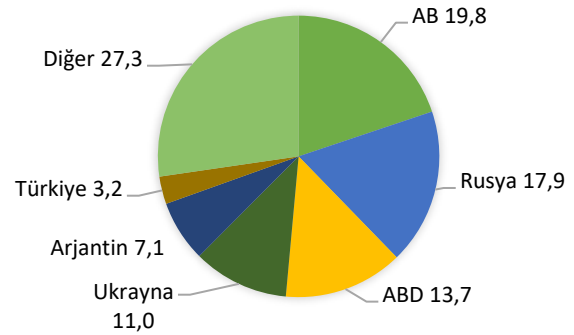
USDA'nın 2020/21 üretim sezonu projeksiyonlarına göre 2,7 milyar ton olan dünya toplam tahıl üretiminin %28'ini buğday üretimi oluştururken 464 milyon ton olan dünya toplam tahıl ihracatının %42'sini buğday ihracatı oluşturmaktadır. 2020/21 itibariyle dünya buğday ekim alanının %55,3'ünü Hindistan, Rusya, AB, Çin ve ABD oluştururken, bu ülkeler dünya buğday üretiminin %65,4'ünü oluşturmaktadır. 2019/20 üretim sezonunda 217 milyon ha olan dünya buğday ekim alanının 2020/21 üretim sezonunda %2,6 artarak 223 milyon hektara

yükseleceği öngörülmektedir. Bir önceki sezona göre dünya buğday ekim alanındaki artış öngörüsüne bağlı olarak 2019/20 üretim sezonunda 764 milyon ton olan dünya buğday üretiminin 2020/21 üretim sezonunda %0,2 artarak 766 milyon ton olacağı öngörülmektedir. Dünya buğday veriminin ise 2020/21 üretim sezonunda %1,4 azalacağı öngörülmektedir. Dünya buğday üretimindeki artış öngörüsüyle paralel olarak 2020/21 üretim sezonunda dünya buğday bitiş stoklarının önceki bir sezona göre %5,3 artarak 316 milyon tona yükseleceği öngörülmektedir.

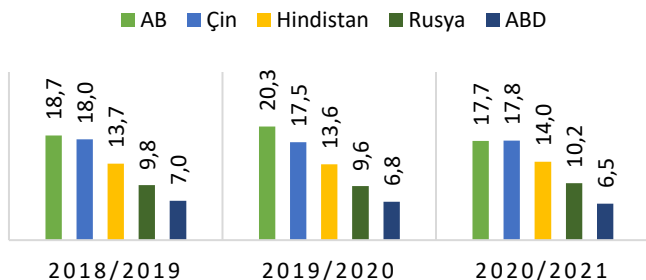
Buğday ekim alanında önemli ülkeler (%)

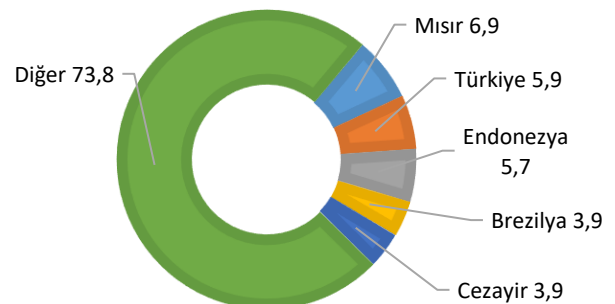
Ülkelere göre dünya buğday ihracatı (2019/20)

Buğday üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya buğday ithalatı (2019/20)

Dünya buğday ihracatında önemli üretici ülkeler olan AB, Rusya, ABD ve Ukrayna ilk sıralarda yer alırken Arjantin ve Türkiye de önemli buğday ihracatı yapan ülkeler arasındadır. USDA verilerine göre Türkiye, 2019/20 üretim sezonunda 6,1 milyon tonluk buğday ihracatı ile dünya sıralamasında 9. sırada yer almaktadır. 2020/21 üretim sezonunda dünya buğday ihracatının temel ihracatçı ülkelerdeki yükselişe bağlı olarak %1,1 artarak 194 milyon ton olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2019/20

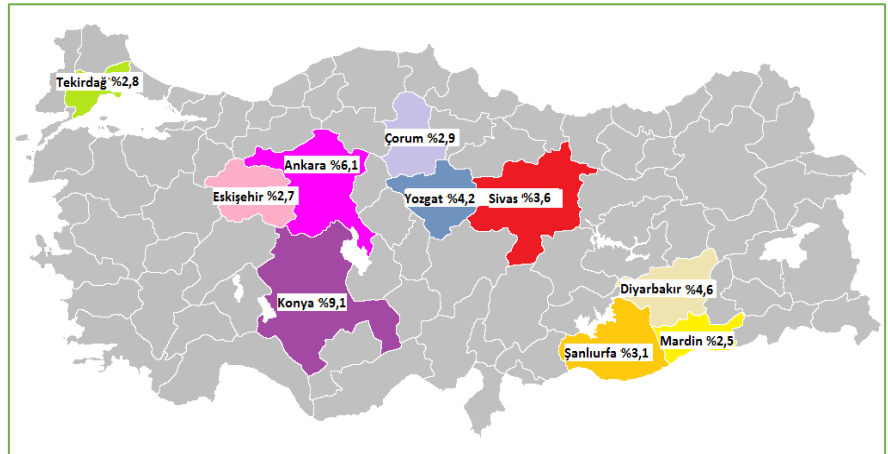
üretim sezonunda 185 milyon ton olan dünya buğday ithalatının ise 2020/21 üretim sezonunda %2,1 artarak 189 milyon tona yükseleceği öngörülmektedir. Dünya buğday ihraç fiyatları (HRW) 2019/20 üretim sezonunda bir önceki sezona göre dünya buğday üretimindeki artışa bağlı olarak 219 \$/ton'a gerilemiştir. 2020/21 üretim sezonunda da üretimde artış yaşanmasına rağmen COVID-19 salgını sebebiyle buğday ürünlerine olan talebin çok fazla artması neticesinde %8,7 artarak 238 \$/tona kadar yükselmiştir.

Türkiye Buğday Verileri (bin ton)

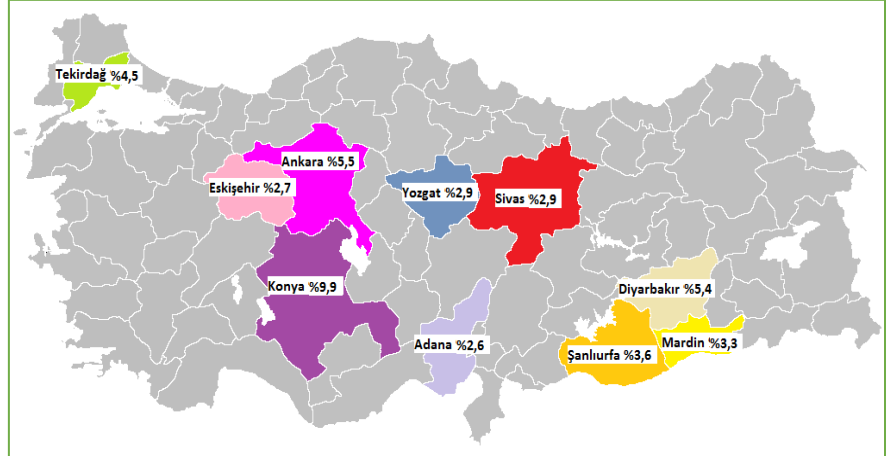
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim ¹ (%)
Alan (1000 da)	79.192	78.669	76.719	76.689	72.993	-4,8
Verim (kg/da)	240	281	266	274	271	-1,1
Üretim	19.000	22.600	20.600	21.500	20.000	-7,0
Tüketim	20.122	18.795	18.756	18.187	18.805	3,4
İthalat	4.586	4.110	4.586	6.110	6.468	5,9
İhracat	4.358	5.918	7.464	7.490	7.873	5,1
Stok Değişimi	-744	-2.167	750	-1.311	-2.167	-274,7

Kaynak: TÜİK (06.01.2021), ¹/ Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir, ²/USDA, Piyasa dönemi Haziran-Mayıs

Buğday ekim alanları: TÜİK verilerine göre Türkiye buğday ekim alanı 2019/20 üretim sezonu itibarıyla dünya buğday ekim alanının %3,2'sini oluşturmaktadır. Bu alan aynı zamanda Türkiye'de toplam ekilen tahıl alanının %44'ünü teşkil etmektedir. 2019/20 üretim sezonu itibarıyla Türkiye buğday ekim alanı 68,5 milyon da olup bu alanın %42'sini oluşturan ilk 10 il sırasıyla; Konya, Ankara, Diyarbakır, Yozgat, Urfa, Sivas, Çorum, Tekirdağ, Mardin ve Eskişehir'dir.

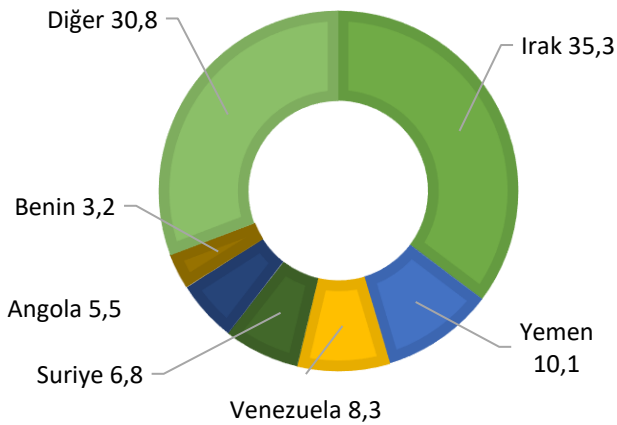

Buğday üretimi: 2019/20 üretim sezonunda bir önceki sezona göre ekim alanında %6,2 azalış verimde ise %1,8'lik artış yaşanmıştır. Ekim alanındaki azalışa bağlı olarak buğday üretimi 2019/20 üretim sezonunda %5 azalarak 19 milyon ton olmuştur. İklim koşullarının 2019/20 üretim sezonuna göre daha elverişli geçmesi ve verimde yaşanan artış ile birlikte 2020/21 üretim sezonunda buğday üretimi 20,5 milyon tona yükselmiştir.

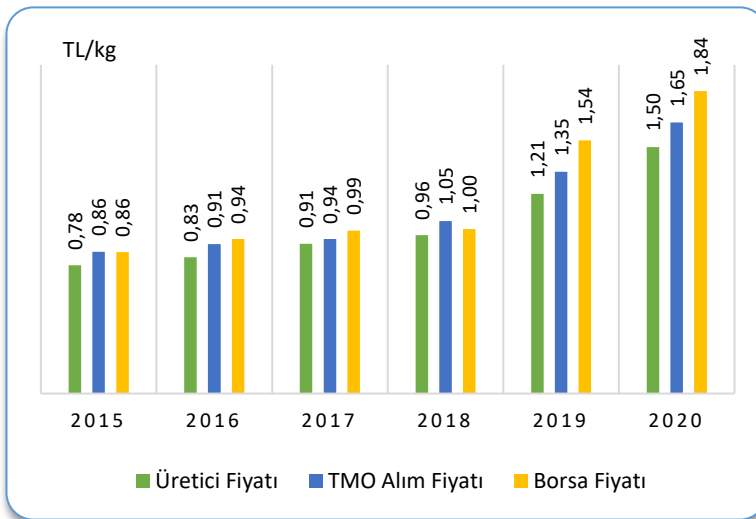
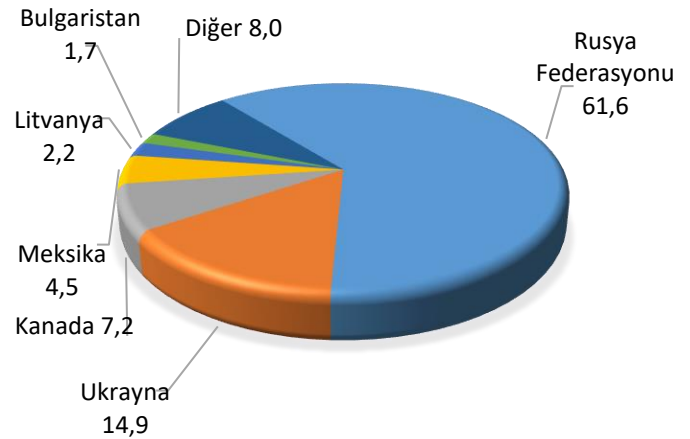

Türkiye'de Buğday Kullanımı ve Dış Ticareti: Türkiye'de buğday yurt içi kullanımı yaklaşık 18 milyon ton olup bunun %79'u gıda sektöründe, %13'ü yem sanayisinde, %8'i ise tohumluk olarak tüketilmektedir. TÜİK verilerine göre yeterlilik derecesi yıllara göre değişmekle birlikte 2018/19 üretim sezonunda %100 seviyesindedir. Türkiye'nin buğday ve buğday ürünlerinde ihracat yaptığı ülkelerin başında Irak, Yemen, Venezuela ve Suriye gelirken en fazla buğday ithalatı yaptığı ülke ithalatın %61,6'sını oluşturan Rusya'dır. Türkiye'de 2018/19 üretim sezonu itibarıyla toplam buğday arzı içerisinde ithalatın payı %22'dir.

Türkiye'nin buğday ihracatı yaptığı ülkeler (2019/20, %)

Türkiye'nin buğday ithalatı yaptığı ülkeler (2019/20, %)

Kaynak: TÜİK, TMO, TOBB (10.01.2021)

2020 Aralık ayında buğday üretici fiyatının bir önceki aya göre değişmediği, bir önceki yılın aynı ayına göre %30,3 artarak 1,70 TL/kg'a yükseldiği görülmektedir.

Buğday TMO alım fiyatı (AKS Buğday) 2019 yılında 1,35 TL/kg iken 2020 yılında %22,2 artarak 1,65 TL/kg'a yükselmiştir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre 2020 Aralık ayında buğday borsa fiyatının bir önceki aya göre %4 azaldığı, bir önceki yılın aynı ayına göre %41,5 artarak 2,18 TL/kg'a yükseldiği görülmektedir.

Türkiye'de Buğday Destekleme Politikaları: Tarım ve Orman Bakanlığı tarımsal destekleme verileri incelendiğinde yıllar itibariyle buğdaya verilen desteklerde 2018 yılına kadar destekleme fiyatı anlamında çok fazla bir değişim olmadığı görülmektedir. 2016 yılına kadar ayrı kalemlerde verilen gübre ve mazot destekleri 2016 yılında 0,04 TL/kg olarak tek bir kalemden verilmiştir. 2017 yılından itibaren gübre ve mazot desteklemeleri yine önceki yıllar olduğu gibi ayrı kalemlerde verilmeye devam etmektedir. Ancak 2019 yılında buğday desteklemelerinde önemli artışlar yaşanmış, mazot desteği 15 TL/da'dan 19 TL/da'a, gübre desteği 4 TL/da'dan 8 TL/da'a ve fark ödemesi desteği 5 krş/kg'dan 10 krş/kg'a yükseltilmiştir. 2020 yılında ise sertifikalı tohum kullanım desteği 8,5 TL/kg'dan 16 TL/kg'a yükseltilmiştir. 2014 yılında buğdayın bir kilogramına verilen toplam destek miktarı 0,12 TL iken 2020 yılında 0,26 TL'ye yükselmiştir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Fark Ödemesi	Toprak Analizi	Sertifikalı Tohum	Gübre	Mazot	Toplam
2016	0,1	0,000	0,032	0,021	0,021	0,12
2017	0,1	0,003	0,031	0,015		0,05
2018	0,1	0,003	0,031	0,015	0,055	0,15
2019	0,1	0,003	0,031	0,029	0,069	0,23
2020	0,1	0,003	0,058	0,029	0,069	0,26

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları, 2020 yılı hesaplamaları 2019 yılı verimi esas alınarak yapılmıştır.

	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday Fiyatı (TL/kg)	0,83	0,91	0,96	1,21	1,50
Buğday Fiyatı + Destek (TL/kg)	0,95	1,06	1,11	1,44	1,76
Gübre Fiyatı (TL/kg) ¹	1,47	1,54	2,38	2,80	2,62
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,06
Tohumluk Fiyatı (TL/kg) ²	1,50	1,68	1,69	1,90	2,60
1 kg buğday ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Buğday/Gübre	0,46	0,62	0,62	0,51	0,54
Buğday + Destek/Gübre	0,52	0,72	0,72	0,61	0,63
Buğday/Mazot	0,22	0,19	0,17	0,19	0,25
Buğday + Destek/Mazot	0,25	0,23	0,19	0,22	0,29
Buğday/Tohum	0,55	0,54	0,57	0,64	0,58
Buğday + Destek/Tohum	0,64	0,63	0,66	0,76	0,68

Kaynak: : TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

¹/ Gübre fiyatlarında DAP gübresi fiyatı dikkate alınmıştır. ²/2020 yılı 11 aylık ortalama fiyat alınmıştır.

2020 destekleri, 2019 verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

Buğday Girdi Pariteleri

2016 yılında 1 kg buğday ile alınabilecek gübre miktarı 0,46 kg iken 2020 yılında bu miktar 0,54 kg'a yükselmiştir.

2016 yılında 1kg buğday ile alınabilecek mazot miktarı 0,22 kg iken 2020 yılında 1kg buğday ile 0,25 kg mazot alınabilmektedir.

2016 yılında 1 kg buğday ile alınabilecek tohum miktarı 0,64 kg iken 2020 yılında 1kg buğday ile 0,68 kg tohum alınabilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Buğday gerek dünyadaki diğer ülkelerde gerekse Türkiye'de insan beslenmesindeki en temel besinlerin (unlu mamuller, makarna, irmik, bisküvi, bulgur) hammaddesi olması itibarıyla diğer tarımsal ürünlere göre daha fazla önem arz etmektedir. Bu nedenle dünyada COVID-19 salgını sebebiyle makarna gibi dayanıklı kuru gıda ürünlerine talebin artması buğdaya olan talebi de artırmıştır.

Türkiye'de ilk vakanın açıklandığı 11 Mart 2020 tarihinden itibaren makarna satışları önceki dönemlere göre ciddi oranlarda artmıştır. Dünyanın ikinci büyük makarna ihracatçısı olan Türkiye iç talebi karşılamak amacıyla salgın döneminde makarna ihracatına kısıtlamalar getirmiştir. Buna ilaveten 31.12.2020 tarihine kadar tedarik zincirinin devamlılığını sağlamak maksadıyla buğdayda da %45 olan gümrük vergisi oranı %0 olarak düzenlenmiştir.

TÜİK verilerine göre Türkiye'de toplam tarım alanı içerisinde %41'lik payı tahıl ekili alan oluştururken toplam

tahıl ekili alan içerisinde %44'lük payı buğday oluşturmaktadır.

2020 USDA verilerine göre dünya buğday ihracatında 9. sırada yer alan Türkiye'de buğday kendi kendine yeterlilik derecesi yıllar itibarıyla %95-100 arasında seyretmektedir. Ancak bazı yıllar iklim koşullarının elverişli olmamasından dolayı buğdaya olan talep karşılanamamakta ve ithalat yapılmaktadır. Yıllar itibarıyla buğday ithalatındaki artışın temel sebebi iç tüketimi karşılamak değil buğdaya dayalı mamul madde ihracatının giderek artmasıdır.

Türkiye'deki buğday üretiminin verimdeki artışa bağlı olarak artması önemli bir gelişmedir. Verim artışında ise en temel etken sertifikalı tohum kullanımının giderek yaygınlaşmasıdır. Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü'nün verileri incelendiğinde, 2018 yılında 427 bin ton olan sertifikalı tohum üretiminin 2019 yılında %13,4 artarak 484 bin tona yükseldiği görülmektedir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Dr. Kübra POLAT, kubra.tasdemir@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833